

Andersöns fascinerande historia

Geologi - historia om berg och jord

Andersöns berggrund består av kalksten och Andersöskiffer. Den bildades under ordovicium (500-430 miljoner år sedan). Nuvarande Jämtland var då täckt av ett grunt hav. I vattnet levde urtidsdjur som trilobiter och ortoceratiter. På havsbotten sedimenterade kalkhaltigt slam tillsammans med skal och skelett från döda havsdjur. Med tiden pressades de ihop och hårdnade till kalksten. På de ställen där havet var djupare avsattes lera som med tiden omvandlades till lersten eller lerskiffer. På Andersöns nordvästra strand finns kalkstenshällar, blankslipade av Storsjöns vågor. Där kan du titta efter fossil av havslevande djur. Vid Käringnåset kan du se hur Andersöskiffer ser ut.

Fossil av ortoceratit i stenblock på västra stranden av Andersön. Foto: Lännsstyrelsen Jämtlands län/Carolin Sandgren.

Från forna dagar

På Andersön bodde människor redan för flera tusen år sedan. Resterna av de gamla boplatser som hittats här är daterade till yngre stenåldern. Och enligt vad fornlämningarna visar, hade människorna kommit för att stanna. Från äldre järnålder finns så kallade insjögravar och från yngre järnålder en gravhög som tyder på att området började odlas upp vid den här tiden. Odlingsrösen och terrasskanter visar att marken har odlats ända sedan dess. Här finns också rester av en järnframställningsplats och en varggrop som använts för jakt.

I krigets spår

År 1178 utspelades en dramatisk strid mellan jämtar och normän som slutade med att Jämtland hamnade under norskt styre. Under 1500-talets andra hälft uppstod oroligheter i Jämtland som sedan pågick under lång tid. Vid freden 1645 blev Jämtland slutligen svenskt igen. Kort därefter gav drottning Kristina order om att en befästning, Andersö Skans, skulle byggas för att förstärka det svenska försvaret mot Norge. Jämtarna beordrades till tvångsarbete och bygget påbörjades 1651. Redan 1654 avstannade arbetet på grund av bland annat penningbrist och jämtarnas högljudda protester. På Skansholmen finns stora delar av försvarsvallen kvar. De lämningar som finns klassas idag som fornlämningar. Drottning Kristina hade också planer på att "Jämtlands stad" skulle byggas på Andersön, men detta blev det bevisligen ingenting av.

Jordbruket på Andersön

På 1600-talet fanns sju gårdar på Andersön. År 1660 slogs dessa ihop till en enda stor gård, det så kallade regementskrivarbostället. Per Sandvall tillträdde som regementskrivare 1754 och var den som fick gården att blomstra mest. Han moderniserade jordbruket, drev stuteri och höll drygt 40 kor. I den enorma trädgården lät han plantera 70 lindar, 600 lönnar och mängder med kastanjeträd. Här fanns syrener, äppelträd, päronträd och odlingar av jordgubbar och åkerbär. Under den här tiden var stället omtalat som en av Jämtlands största och mest välskötta gårdar. Under slutet av 1700-talet gick jordbruket emellertid i konkurs. Vid den så kallade Kvarnbacken på norra Andersön finns rester av en gammal väderkvarn som användes till att mala kornet som odlades.

Även idag kan man se kor vid Gården.
Foto: Lännsstyrelsen Jämtlands län/Carolin Sandgren.